

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Finnilä, K., Lehtonen, T. & Levo-Aaltonen, S. 2018. Digityökalu opinnollistamisessa – hyödyntämistä ja suunnittelua. AMK-lehti: UAS journal : journal of Finnish universities of applied sciences, (2) . Helsinki: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto.

DOI / URL: <https://uasjournal.fi/2-2018/digityokalu-opinnollistamisessa-hyodyntamista-ja-suunnittelua/>

Digityökalu opinnollistamisessa – hyödyntämistä ja suunnittelua



Kirjoittajat: Katja Finnilä, Tommi Lehtonen, Sirpa Levo-Aaltonen.

Tampereen ammattikorkeakoulussa (TAMK) rakennusalan työnjohdon koulutuksessa hyödynnettiin opinnollistamiseen (ks. esim. Mäki, Moisio & Aura 2017, 9) yhtä digitaalista työkalua. Siinä opiskelijat käyttivät työpaikoilla ollessaan ohjelmistoa apuna suorittaessaan Työmaan projektityöt -opintojaksoa. Samanaikaisesti suunniteltiin digitaalisen työkalun soveltamista Toteemi-hankkeen pilottiin, missä ohjelmiston käyttäjiksi oli tarkoitus ottaa myös työpaikkaohjaajat. Tässä artikkelissa kuvataan Työmaan projektityöt -opintojaksojen toteutuksia ja opettajien kokemuksia niistä sekä ajatuksia, miten se auttoi pilotin suunnittelussa.

Työmaan projektityöt -opintojaksoilla ohjelmiston käyttöä opinnollistamisessa

TAMKissa rakennusalan työnjohdon koulutuksen opiskelijoilla on kolme eri projektityöopintojaksoa. Nämä opintojaksot toteutetaan yhteistyössä aitojen rakennustyömaiden kanssa. Opintojaksoilla opiskelijat pääsevät soveltamaan käytännössä TAMKissa oppimiaan asioita ja luomaan kontakteja yrityselämään. Opintojakson suorittamiseen on varattu yksi kokonainen päivä lukujärjestykseen ja oppiminen tapahtuu työmailla. Työmaan projektitöiden tarkoitus on tutustuttaa opiskelijat rakennustyömaan arkeen ja siellä tapahtuviin aitoihin työtehtäviin. Opiskelijat luovat kontakteja yrityksiin ja tätä kautta moni on saanut myös paikan kesätöille tai opinnäytteelle.

Työmaan projektityöt -opintojakso on kolmiosainen ja suoritetaan vuosikursseilla 1–3. Työmaan projektityöt 1 on viiden opintopisteen laajuinen, Työmaan projektityöt 2 on seitsemän opintopistettä ja Työmaan projektityö 3 on laajuudeltaan kuudesta kahdeksaan opintopistettä. Tutkimuksen alainen digitaalinen työkalu on ollut käytössä Työmaan projektityöt 1 ja 2 -opintojaksoissa lukuvuonna 2017–2018.

Projektityöt on laadittu siten, että opiskelijat kuormittaisivat mahdollisimman vähän työmaita. Opiskelijoille annetaan tehtävät viikoittaisella lähiohjaustunnilla sekä tehtävien tarkastus ja arviointi tapahtuvat aina ennen seuraavaa lähituntia, jossa opiskelijoille kerrotaan palaute edellisen viikon tehtävistä. Projektityö 1 ja 2 tehtävät tehdään pääsääntöisesti pareittain, aikuisryhmissä myös osin yksilötehtävinä.

Projektityö 1:n tehtävät on annettu siten, että niihin löytyy vastaus tutustumalla työmaahan ja sen asiakirjoihin. Projektityö 2:ssa opiskelija tekee jo autenttisia työtehtäviä ja suunnitelmia. Näin ollen projektityö 2:ssa tehtävien vastaukset eivät siis löydy suoraan asiakirjoista tai työmaalta, vaan opiskelija soveltaa koulussa oppimiaan tietoja tehdessään suunnitelmia, laskelmia, aikatauluja jne. Autenttisuus (Kukkonen & Marttila 2017, 82) onkin tärkeää mm. opiskelijan ammatti-identiteetin rakentumisessa.

Käytössä ollut digitaalinen ohjelmisto mahdollistaa opiskelijoiden tiimiytymisen 1–x henkilön tiimeihin. Esimerkiksi paritöissä molemmat tiimin jäsenet pystyvät samanaikaisesti tekemään tehtäviä yhdessä työskentelyalustassa ja molemmat näkevät toistensa tuotokset reaaliajassa. Opettaja antaa sähköiseen järjestelmään arviot ja palautteet päivätehtävien osalta projektitöissä 1 ja 2. Projektityö 1:ssä on viisi tehtäväpäivää ja projektityö 2:ssa noin kymmenen tehtäväpäivää. Opiskelijat saavat parikohtaisen palautteen ja arvion ohjelman kautta. Yleisellä tasolla tehtävien sisällöstä ja haasteista puhutaan viikoittaisella lähiovetustunnilla. Opintojaksojen arvosana muodostuu osapäivien suoritusten keskiarvon perusteella.

Projektityö 1 ja 2 -opintojaksoilla on ohjaajina kaksi opettajaa. Opettajat työskentelevät verkossa, opettavat lähiovetustunneilla sekä kiertävät myös rakennustyömailla ohjaamassa opiskelijoita. Työmaalla käydään yhdessä opiskelijoiden kanssa läpi viikon tehtäviä ja tämän lisäksi kierretään työmaalla katsomassa, mitä siellä tapahtuu. Usein kokeneen henkilön läsnä ollessa opiskelijoille herää paljon keskustelua ja kysymyksiä työmaan tapahtumista. Henkilökohtaisten opettajavierailuiden lisäksi opettajat ovat koko projektityöpäivän ajan tavoitettavissa puhelimitse, mikäli opiskelijat tarvitsevat neuvoa tehtävien tekemiseen.

Toteemi-hanke ja ohjelmiston soveltamisen suunnittelua pilottiin

TAMK on Toteemi-hankkeessa (Toteemi n.d.) kehittämässä ja pilotoimassa keinoja, jotka mahdollistavat opiskelijoiden työpaikoilla tapahtuvan osaamisen kehittymisen tunnistamisen ja tunnustamisen koulutuksen aikana sekä myös mahdollistavat yrityksiä tunnistamaan ja kehittämään omia osaamisiansa uudella tavalla. TAMKin osahanke edistää joustavien yksilöllisten opintopolkujen toteutumista sekä työn opinnollistamista. Opiskelija saa työelämän vaatimaa osaamista. Hankkeessa ovat mukana TAMKin tekniikan yksiköt, ammatillinen opettajankoulutus ja useita pirkanmaalaisia yrityksiä.

TAMKin osahankkeessa luodaan ja pilotoidaan osaamissopimuksen malli sekä yrityksen ja korkeakoulun välille että osaksi opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Osaamissopimuksen tavoitteena on saada opiskelijan ja elinkeinoelämän osaamistarpeet kohtaamaan. Opiskelija kerryttää sellaisia osaamisiansa, jotka lisäävät kohdeyrityksen strategista osaamista ja kasvupotentiaalia. Osana osaamissopimusta kehitetään myös digitalisaatiota hyödyntäviä työkaluja kertyvän osaamisen seurantaan.

Kokemukset Työmaan projektityöt -opintojaksoilla käytetystä ohjelmistosta innoitti kehittämään ohjelmistoa myös yhteen Toteemi-hankkeen pilottiin. Opettajien osaaminen ja kokemukset ohjelmiston käytöstä edesauttoivat digityökalun kehittämistä pilottia varten. Tavoitteena oli, että saadaan opinnollistamista mukaan myös teoriapainotteiselle opintojaksolle ja että pilotissa työpaikkaohjaajat myös hyväksyvät opintojaksoon liittyvät opiskelijan yksilölliset osaamistavoitteet. Näin tarkoituksena oli saada kokemusta ja mallia opinnollistamiseen niin, että myös työpaikoille voidaan asiasta selkeästi viestiä, kun osaamissopimuksista aletaan heidän kanssaan keskustella.

Hankkeen ensimmäiseksi pilottiopintojaksoksi valikoitui Työturvallisuus-opintojakso, jossa aiemmista toteutuksista poiketen otettiin näytöt osaksi opiskelua. Työturvallisuus-opintojakson toteutus suunnattiin monimuoto-opiskelijoille, jotka kartuttaisivat pääasiassa työpaikoilla ja itsenäisesti opiskellen osaamistaan opintojakson osaamistavoitteiden mukaisesti korkeakoulussa tapahtuvan lyhyen lähiopetuksen lisäksi. Siten Työturvallisuus-opintojaksolle alettiin suunnitella jo aiemmin Projektityö 1:ssä ja 2:ssa kokeillun digitaalisen ohjelmiston soveltamista.

Käytössä olevaan digitaalista ohjelmistoa on kehitetty opinnollistamisen tarpeisiin alusta alkaen. Opiskelijalle käyttöliittymä on helppo, myös mobiililaitteella. Opettajan työssä etuja ovat tehtävien tarkastuksen nopeus sekä välittömän palautteen antaminen tehtäväkohtaisesti. Ohjelmassa on mahdollista tehdä myös päiväkirjatyyppistä työskentelyä, mikäli opintojakson toteutus sitä vaatii. Keskustelufoorumi-toiminto on kehitteillä. Opiskelijat kokevat ohjelmiston käytön mielekkääksi, koska käyttöliittymä on yksinkertainen. Opettaja voi valinnan mukaan muokata tehtävästä esimerkiksi tekstinsyöttökentän, tiedosto- tai kuvapalautuksen, monivalinnan, täydennystaulukon tai muita erilaisia tehtävätyyppejä. Pilottia varten tarvittiin lisää toiminnallisuuksia ohjelmistoon. Ohjelmistoa myös kehitetään eteenpäin pilotista saatujen palautteiden avulla.

Projektitöissä saatujen kokemusten perusteella ohjelman peruskäyttö sujui jo hyvin, mutta työssäoppimisen käyttöön ohjelmaan pyydettiin lisäämään ”näyttötehtävä”-niminen tehtävätyyppi aiempien päivä- ja viikkotehtävien rinnalle. Lisäksi koska pilotissa on tavoitteena sitouttaa opiskelija tiettyihin osaamistavoitteisiin, haluttiin ottaa käyttöön työkalu, jolla opiskelija määrittää ennen tehtävän aloitusta, millä keinoin hän aikoo täyttää opintojakson osaamistavoitteet. Pilotissa opiskelijalle nimetty työpaikkaohjaaja arvioi opiskelijan tekemän suunnitelman ja varsinaisen käytännön näytön opettajan lisäksi. Tämä

tapahtuu sähköpostitse ohjelmistolinkin avulla, jossa työpaikkaohjaaja arvioi suorituksen ”hyväksyty/hylätty” -asteikolla. Aiemmat kokemukset ohjelmiston käytöstä Työmaan projektityöt -opintojaksoilla auttoivat paljon pilotin suunnittelussa, missä tavoitteena oli soveltaa yhtä digitaalista työkalua osaamisen seurantaan.

Kirjoittajat

Katja Finnilä, DI, RI, lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu, Rakennusalan työnjohdon koulutus, katja.finnila(at)tamk.fi

Tommi Lehtonen, Ylempi AMK, Lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu, Rakennusalan työnjohdon koulutus, tommi.lehtonen(at)tamk.fi

Sirpa Levo-Aaltonen, TkL, KTM, Yliopettaja, Tampereen ammattikorkeakoulu, Amatillinen opettajakorkeakoulu, sirpa.levo-aaltonen(at)tamk.fi

Lähteet

Kukkonen, H. & Marttila, L. 2017. Kuviteltua todellisuutta – ammattikorkeakoulu oppimisen ja opiskelun ympäristönä. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Haettu 4.5.2018 osoitteesta <http://www.tamk.fi/web/tamk/-/kuviteltua-todellisuutta-ammattikorkeakoulu-oppimisen-ja-opiskelun-ymparistona>

Mäki, K., Moisio, A. & Aura, P. (toim.) 2017. Kolme kulmaa opinnollistamiseen – opas opinnollistamisen ratkaisusta, työkaluista ja vinkeistä. Haaga-Helian julkaisut 7/2017. Helsinki: Grano.

Toteemi (n.d.). Toteemi – Työstä oppimassa, työhön. Haettu 4.5.2018 <http://www.amktoteemi.fi/fi>